

Documentals de natura

La frase d'Albert Einstein: «Els fets són els fets, però la realitat és la percepció que en tenim» va molt bé per fer una petita comparació entre dues percepcions d'una mateixa realitat: una és la percepció o construcció científica i l'altre és la percepció o construcció cinematogràfica de fets esdevenuts a la naturalesa.

Una imatge de natura, una percepció de la realitat natural.

La pregunta de partida que ens fem és: la naturalesa construïda o filmada en els documentals, és la mateixa naturalesa construïda o investigada pels científics? Una primera conclusió és que la natura vista des d'una perspectiva científica és molt més avorrida que la natura mostrada en els documentals. Sembla que la natura mostrada en els documentals ha de tenir un alt contingut

d'acció, excitació i espectacle.

Un exemple molt clar d'aquestes dues percepcions. Els lleons africans gasten vint hores al dia per descansar, aquesta és la percepció científica, el fet científic. En un programa documental sobre lleons, d'una hora, això equivaldria a veure lleons sense fer res durant una bona estona. Tothom canviaria ràpidament de canal, seria un programa realment dolent i avorrit. La realitat natural no es reproduceix tal com és, ja que senzillament no interessa ni als espectadors ni als productors ni a les cadenes de televisió. Per això els documentals amb més impacte visual són els triomfadors: el lleó caçant i esquarterant les seves preses.

Tot el que passa en els documentals de natura no és ni la realitat natural, per descomptat, ni la percepció científica, els fets científics. Però hi ha documentals i documentals. Uns contextualitzen i ens mostren diferents percepcions de la realitat natural, per exemple aportant punts de vista diferents: com s'ha fet l'observació o filmació dels lleons, què en diuen els científics especialistes en comportament... A tot això, és clar, sempre s'hi afegeixen imatges amb fort impacte dramàtic i visual. Altres documentals, però, es queden només amb aquestes darreres imatges, descontextualitzen tant en l'espai com en el temps i, si l'espectador no té gaire experiència sobre els llocs i éssers vius mostrats, els documentalistes fàcilment l'enganyaran, malgrat que el documental de natura estigui farcit de fets científics. La conclusió clara és que aleshores l'espectador tindrà una falsa concepció de la natura. Per això els documentals de natura haurien de ser un sumatori de percepcions diverses d'un mateix fet natural, no només una única percepció esbiaixada, espectacular i dramàtica del mateix fet. D'aquesta manera, mirant els documentals de natura ens ho passàriem bé i aprendríem.